TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

EDEBİYATIN GÜZEL SANATLARLA İLİŞKİSİ

Edebiyat; duygu, düşünce ve hayalleri söz ya da yazıyla en güzel biçimde anlatma sanatıdır. Sanat eserleri estetik duygularla ortaya çıkmıştır. Sanat eseri tektir ve biriciktir. Sanat eserinin estetik bir değer taşıması ve estetik bir kaygıyla oluşması gerekir.

Güzel sanatlar; işitsel (fonetik), görsel (plastik) ve dramatik (ritmik) sanatlar olmak üzere üç gruba ayrılır.

İşitsel (Fonetik) Sanatlar: edebiyat, müzik

Görsel (Plastik) Sanatlar: resim, heykel, mimari

Dramatik (Ritmik) Sanatlar: tiyatro, sinema, dans, bale, opera

Edebiyat diğer güzel sanat dallarından, kullanılan malzeme ve kendisini ifade ediş tarzı bakımından ayrılır. Edebiyat dışındaki güzel sanat dallarının malzemesi boya, alçı, taş, ağaç gibi maddi unsurlarken işitsel sanatlar içinde yer alan edebiyatın malzemesi dildir. Aynı zamanda diğer sanat dallarıyla verilen eserleri açıklamak için kullanılan edebiyat, bu yönüyle de öteki sanat dallarından ayrılır.

SORULAR

1- Müzik sanatından yazın sanatına, plastik sanatların tüm kollarından gösteri sanatlarına kadar birçok alan, bir başka disiplinle beraber, sanatın üretim alanlarını genişletip sınırları ortadan kaldırarak arayışlarını çoğu kez disiplinler arası yürütmektedir. Günümüz sanatlarına baktığımızda video sanatı, dijital sanat ve diğer birçokları isimlerinde disiplinler arası bilgiyi barındırmaktadır. Disiplinler arası çalışmalar geçmişten bugüne hâlâ devam etmektedir. Birçok sanatçı diğer disiplinlerden etkilenerek bunları eserlerine yansıtmıştır.

Aşağıdaki durumlardan hangisi bu parçadaki açıklamayı <u>örneklemez</u>?

A) Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Mahur Beste" ve "Huzur"da günlük hayatı ya da İstanbul manzaralarını anlatırken ünlü ressamların tablolarına göndermeler yapması

B) Andre Gide'in "Pastoral Senfoni" isimli eserini Alman besteci Beethoven'ın 6. senfonisinden esinlenerek yazması

C) Ahmet Mithat Efendi için romanın toplumun sosyo-kültürel yapısını, bu alanlardaki temel sorunlarını yansıtma ve halkı bilgilendirme vasıtası olması

D) Kemal Tahir'in "Devlet Ana" romanında anlatıcının yer yer tarihî kaynaklardan alıntılar yaparak okuyucuya bilgi vermesi

E) Moliere'in "Cimri" adlı oyununun, ismini başkahramanı Harpagon'un kişilik özelliğinden alması

Cevap: E

2- Edebiyat dışındaki bütün güzel sanatlar -resim, musiki, dans, heykel, mimari vb.- kültür sahasına girdiği gibi, güzel sanatların dışında insanoğlunun elinden çıkma eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet vesaire de kültür sahasına girer. Böyle olmakla beraber, ben şahsen edebiyatı hemen hemen kültüre denk buluyorum. Denklik ayniyet demek değildir. Aynadaki hayal, kendisine yansıyan eşyaya benzer. Edebiyat, bu manada kültürün aynadaki aksine benzetilebilir. Bu demektir ki kültür sahasında ne varsa onların hepsinin yansımalarını edebiyatta bulmak mümkündür.

Bu parçadan hareketle,

I. Edebiyat, hayata tutulmuş bir aynadır.

II. Edebiyat için bir tanım yapılamaz.

III. Edebî verimler, kültürel yapıdan bağımsız olarak ele alınamaz.

IV. Edebî metinler sıradan sözlerle veya cümlelerle oluşturulamaz.

cümlelerinden hangileri bu paragrafta söylenenlerle benzer bir iletiye sahiptir?

A) Yalnız I.

B) I ve III.

C) II ve III.

D) II ve IV.

E) III ve IV.

Cevap: B

3- Leonardo da Vinci sanatı evrene ilişkin bir bilgi türü olarak görür. Bu bakış, sanat ve bilim arasındaki güçlü bağı işaret eder ki uzunca bir süre dünyada sanat ile bilgi arasında kopukluk olmadığı düşüncesi hâkim olmuştur. Bugün de her ne kadar farklı disiplinler olarak bilinseler ve aralarında amaç, yöntem ve dil bakımından birtakım farklılıklar bulunsa da bu iki disiplin birbirlerini beslemeye hatta zaman zaman bir diğerinin sınırlarında yürüyüş yapmaya devam eder. Örneğin bilimin sanata etkisi konusunda ilginç bir ilişki türü bilimsel üretimlerin âdeta sanatsal bir objeye dönüşmesidir. Hubble uzay teleskobu ya da siborg mühendisliğindeki gelişmeler bugün insanları Picasso'nun resimleri kadar heyecanlandırıyor, yeni çağrışımlara kapı açıyor.

Bu parçaya getirilebilecek en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

A) Sanat Nedir?

B) Bilimin Tarihî Gelişimi

C) Sanatsal Bilim

D) Sanat-Bilim Etkileşimi

E) Edebiyat Bilimi

Cevap: D